

tobb etü
SPM

Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

18/11/2024

EKONOMİK ZORLUK ANALİZİ (EZA) BÜLTENİ Kasım 2024

Aylık Güncelleme ve Revizyonlar:
Mehmet Ercoşkun, Yrd. Araştırmacı

Hatırlanacağı gibi TÜİK'in veri takvimindeki Mart 2022 tarihinde yapılan son değişiklikten sonra SPM kamuoyuyla aylık bazda paylaşmaya başladığı EZA endekslerinin yayınına ara vermek zorunda kalmıştı. Ancak EZA endekslerinin ölçmeye çalıştığı ekonomik zorlukların giderek artması üzerine SPM, bu endekslerin tanımında ve kapsamında TÜİK'in veri takvimindeki değişikliklerin zorunlu kıldığı güncellemeleri yaparak "Ekonomik Zorluk Analizi (EZA) Bülteni"ni yeniden yayınlamaya karar verdiğini açıklamıştı.

Her ay düzenli olarak yayınladığımız EZA bültenlerinde "Genişletilmiş Sefalet Endeksi" (GSE) adını verdiğimiz göstergemizi kamuoyu ile paylaşıyoruz. Bunun yanı sıra, ihtiyaç duyduğumuz verilerden TÜİK'ce çeyreklik olarak duyurulmaya başlananlar yayımlandıkça hesaplayacağımız iki adet EZA göstergesini de bu bülten aracılığı ile paylaşmaya devam ediyoruz.

Literatürde "Sefalet Endeksi" (Misery Index) olarak bilinen ve (genel) işsizlik oranı ile enflasyon oranının toplamından oluşan popüler endeks işgücü piyasasında ekonomik sıkıntıya yol açan asıl sorunun işsizlik olduğu kabulüne dayanıyor. Oysa Türkiye'de yüksek enflasyonun mağdurları arasında aktif olarak iş aradığı halde iş bulamayan işsizlerin dışında, çalışmak istediği ve çalışmaya hazır olduğu halde iş bulma ümidini kaybettiği için aktif olarak iş aramayı bırakan ve dolayısıyla işsiz statüsünde sayılmayanlar da var. Bunlar da en az resmi işsizler kadar büyük sıkıntı çekiyor.

Ayrıca SPM'nin "eğreti olmayan istihdam oranı" hesaplamaları yoluyla bir süredir izlemekte olduğu göstergenin düşük değerlerinin de ima ettiği gibi, istihdamın eğreti biçimlerinin maalesef yaygın olduğu Türkiye'de bu tür işlerde çalışanlar da kendilerine sıkıntısız bir yaşam sağlayacak kazanç kaynaklarından yoksunlar.

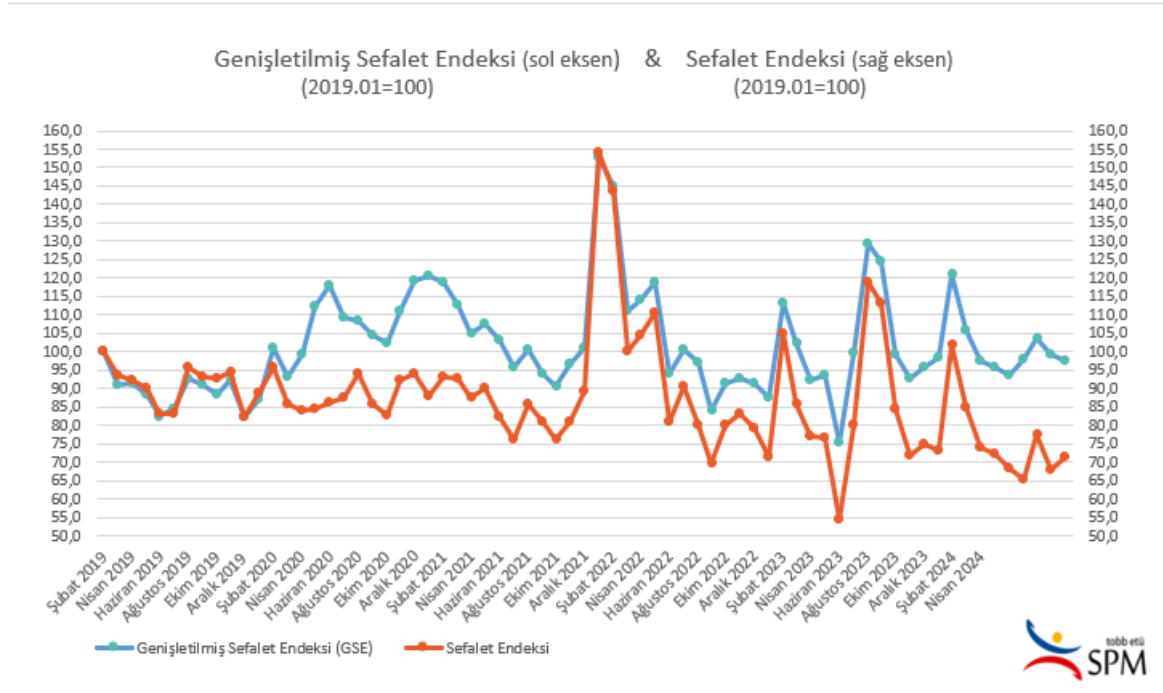
GENİŞLETİLMİŞ SEFALET ENDEKSİ: Eylül 2024

Uluslararası tanımlar çerçevesinde işsiz kategorisi dışında kalmakla beraber, emek gelirene ihtiyaç duyduğu halde bu gelirden yoksun olma yönüyle işsizlerle aynı mağduriyeti yaşayan kırılgan grupları da hesaba katmak üzere geliştirdiğimiz “Genişletilmiş Sefalet Endeksi” (GSE) göstergesi, tüketici enflasyonu (TÜFE) oranı ile “işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranının¹ toplamından oluşuyor. İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı, TÜİK’in tanımına göre, işsizlerle potansiyel işgücü toplamının işgücü ile potansiyel işgücünün toplamına bölünmesi yoluyla hesaplanıyor. Burada potansiyel işgücü, referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; 1) iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlar ile 2) iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olanların toplamını tarif ediyor. TÜİK’in 11 Kasım 2024 tarihinde yayınladığı güncel “İşgücü İstatistikleri, Eylül 2024” bülteni Ekim 2024 dönemi verilerini içerdiğinden, Eylül 2024 bültenimizi TÜİK’in veri yayınlama takvimine paralel şekilde Ekim 2024 dönemi verileri için güncelliyoruz.

Bu şekilde tanımladığımız Genişletilmiş Sefalet Endeksi (GSE) göstergesi, 2019 Ocak ayı değeri 100 alınmak suretiyle hesaplandığında, Eylül 2024 itibarıyla 97,7 olarak gerçekleşiyor. Bu değerde Ocak 2024 dönemine göre 23,2 puana denk gelen azalış hem tüketici enflasyon oranı hem de işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranının azalışı kaynaklıdır.

Grafik 1’den de görüleceği gibi, geleneksel Sefalet Endeksi (SE) ile SPM’nin genişletilmiş endeksi GSE arasında COVID-19 pandemisinin başladığı Mart 2020’den sonra açılan fark, her iki göstergenin de büyük bir sıçrama yaptığı Aralık 2021’den Şubat 2022’ye geçen dönemde bir miktar daralsa da o zamandan bu yana tekrar açılmış durumda.

Grafik 1: Genişletilmiş Sefalet Endeksinin Seyri (GSE)

Kaynak: TÜİK & SPM Hesaplamaları

¹ İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı=100x(İşsiz+Potansiyel İşgücü)/(İşgücü+Potansiyel İşgücü)

Tablo 1: Genişletilmiş Sefalet Endeksi (GSE)

Tarih	Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)	Genişletilmiş Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)
Ocak 2020	95,6	100,9
Ocak 2021	93,3	118,9
Aralık 2021	154,0	152,8
Ocak 2022	143,6	144,9
şubat 2022	100,3	111,1
Mart 2022	104,3	114,1
Nisan 2022	110,5	118,8
Mayıs 2022	80,9	94,0
Haziran 2022	90,7	100,4
Temmuz 2022	80,3	97,2
Ağustos 2022	69,7	84,0
Eylül 2022	80,3	91,6
Ekim 2022	83,2	92,9
Kasım 2022	79,1	91,6
Aralık 2022	71,7	87,4
Ocak 2023	104,9	113,1
şubat 2023	85,7	102,3
Mart 2023	77,3	92,1
Nisan 2023	76,7	93,6
Mayıs 2023	54,7	75,4
Haziran 2023	80,0	99,8
Temmuz 2023	118,8	129,3
Ağustos 2023	113,2	124,6
Eylül 2023	84,5	99,5
Ekim 2023	72,0	92,8
Kasım 2023	74,8	95,9
Aralık 2023	73,2	98,4
Ocak 2024	102,1	120,9
şubat 2024	85,0	106,0
Mart 2024	74,0	97,6
Nisan 2024	72,3	95,9
Mayıs 2024	68,50	93,46
Haziran 2024	65,22	98,02
Temmuz 2024	77,54	103,62
Ağustos 2024	67,8	99,1
Eylül 2024	71,6	97,7

Kaynak: TÜİK & SPM Hesaplamaları

Tablo 1’den de izlenebileceği gibi GSE, enflasyonda patlama yaşanan 2021 Aralık ayında aynı yılın başına kıyasla 33,9 puanlık bir sıçrama gösterdikten sonra, Ocak 2022’de yüz kırklı

seviyelerde seyrediyor ve akabinde baz etkisinin de yardımıyla bir miktar daha düşüyor. Mayıs 2022 dönemine kadar, düşmüş haliyle bile pandeminin işsizlik ve işgücünden ayrılma etkilerinin yoğun olduğu dönemlerde gözlediğimiz istisnai yükseklikteki değerler seviyesinde seyreden GSE'nin son değerini bir önceki döneme göre 1,4 puanlık azalışla 97,7 olarak hesaplıyoruz. Diğer yandan, GSE'nin Eylül 2024'te gözlenen değeri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,8 puan azalış ifade ederken, sefalet endeksi aynı dönemler için 12,9 puanlık azalış ifade ediyor yani son bir yılda sefalet endeksi azalırken, genişletilmiş sefalet endeksi azalış gösteriyor.

Tablo 2: Genişletilmiş Sefalet Endeksi (GSE)

Tarih	Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)	Genişletilmiş Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)
Kasım 2022	79,1	91,6
Aralık 2022	71,7	87,4
Ocak 2023	104,9	113,1
Şubat 2023	85,7	102,3
Mart 2023	77,3	92,1
Nisan 2023	76,7	93,6
Eylül 2023	84,5	99,5
Aralık 2023	73,2	98,4
Ocak 2024	102,1	120,9
Şubat 2024	85,0	106,0
Mart 2024	74,0	97,6
Nisan 2024	72,3	95,9
Mayıs 2024	68,50	93,46
Haziran 2024	65,22	98,02
Temmuz 2024	77,54	103,62
Ağustos 2024	67,8	99,1
Eylül 2024	71,6	97,7

Kaynak: TÜİK & SPM Hesaplamaları

Bu sebeple, Geleneksel Sefalet Endeksi'ni genişleterek her ay düzenli olarak hesapladığımız ve SPM Ekonomik Zorluk Analizi Bülteni aracılığıyla duyurduğumuz Genişletilmiş Sefalet Endeksinin (GSE) hem toplumun yaşadığı ekonomik zorlukların hem de işgücü piyasasındaki iş bulma sorunlarının seyrini daha yakından ve gerçekçi biçimde izleme imkânı verdiğini bir kez daha vurguluyoruz.